

Medreseden Akademiye

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsen
Bu nice okumaktır

Bir önceki yazımızda medreseler üzerinde durmuştuk. Bu yazıda geleneksel eğitim sistemimiz olan medrese eğitimi ile modern eğitim diye müsemma olan günümüz eğitim sistemini (okulu, üniversiteyi) kıyaslamaya çalışacağız. İslam dünyasındaki eğitim kurumları Batı uygarlığının etkisine girmeden önce genel olarak medreselerdi. Sanayi devriminden sonra hızla yükselen Batı hegemonyası birçok alanda olduğu gibi kültür ve eğitim sahalarında da İslam dünyasını etkisi altına aldı. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılıp yıkılmasından sonra yerine kurulan devletlerde eğitim sistemi olarak Batı'da uygulanan eğitim modeli alındı. Daha Osmanlı'nın son dönemlerindeyken bile Batı dünyasının eğitim tarzı İslam coğrafyalarında etkisini göstermeye başlamıştı. Batı'daki gelişmeleri ve yenilikleri takip edebilmek için 19. yüzyıldan itibaren yoğun olarak Avrupa ülkelerine öğrenci gönderilmeye başlandı. Oralarda eğitim gören yeni kuşak Batı dünyasını birçok yönüyle İslam dünyasına taşımaya başlamıştı. Netice itibariyle İslam dünyasının kadim eğitim kurumları olan medreselere alternatif eğitim sistemleri de bu coğrafyalarda teşekkül etmeye başladı. Osmanlı sonrasında kurulan devletlerde Batı modeli eğitim, resmi eğitim sistemi olarak uygulandı. Batı kaynaklı modern eğitim sistemi son yüzyıl itibariyle geleneksel eğitim sistemimiz medrese eğitiminin yerini aldı. Ancak medrese eğitimi varlığını tamamen kaybetmedi. Tüm resmi baskılara, sosyal mahalle baskılarına rağmen medreseler mevcudiyetini muhafaza etmeyi başardı. Bu iki eğitim sistemini kıyasladığımızda bir birinden çok faklı metotlara dayandığını görmekteyiz. Bu kıyas tamamen genellemedir. Bir dönem veya bir kısım değil genel kıyaslanmaktadır. Medreselerde eğitim Allah'ın rızasını kazanmak için yapılır. Alınan bu eğitimle insanlara hizmet edilir, toplum bilgilendirilir, şuurlandırılır. Modern eğitim sisteminde bir iş, meslek sahibi olmak için eğitim görülür. Kariyer için bilgi öğrenilir. İnsanlara bilgi satmak, para kazanmak için eğitim yapılır. Birinin temel amacı Allah rızası diğerinin temel ilkesi kapitaldir. Özellikle günümüz insanı geçim sıkıntısını bertaraf etmek için eğitim görmektedir. Medrese eğitiminde müderris ile talebe arasındaki ilişki tamamen saygı ve sevgi üzerine kuruludur. Modern eğitim sisteminde tüm ilişkiler çıkar ve menfaat temelleri üzerine kuruludur. Medrese eğitiminde müderris Allah rızası için eğitim vermekte, öğrenci Allah rızası için öğrenmektedir. Modern eğitim sisteminde öğrenci not için hocasından korkarken, hoca da notla öğrenciyi tehdit etmektedir. Medrese eğitiminde bayan erkek ayrı mekânlarda eğitim görmektedir. Bayan talebe bayan müderriseden erkek talebe erkek müderristen ders almaktadır. Bayanların medresesi ayrı, erkeklerin medresesi

ayrıdır. Modern eğitim sisteminde ise eğitim karma yapılmaktadır. Bayan erkek aynı sınıfta, aynı sırada oturarak eğitim görmektedir. Öğretim elemanı, öğretmen, hoca bayan erkek olurken bayan da olabilmektedir. Karma eğitimde ortaya çıkan problemler herkes tarafından malumdur. Son zamanlarda ABD başta olmak üzere Batı ülkeleri karma eğitimden vazgeçmeye başlamışlardır. Karma eğitimin en büyük problemi cinsiyet istismarıdır. Karma eğitim çağımızın iflas eden eğitim sistemidir. Medrese eğitimde öğrenci kendi hocasını, hoca da kendi öğrencisini seçmektedir. Eğitim birebir veya halka şeklinde yapılmaktadır. Öğrenci dersini tam yapma gayretindedir. Modern eğitim sisteminde eğitim sınıf ortamında, arka arkaya, yan yana dizilmiş sıralarda yapılmaktadır. Öğrenci veya hoca seçme gibi bir şey yoktur. Bir kısım eğitim kurumlarında seçmeli derslerde ders ve hoca seçme harici tüm öğrenci ve hocalar eğitim kurumları yöneticilerince belirlenir. Öğrenci dersi geçecek kadar konuyu öğrenir, not için ders çalışır. Medreselerde talebe ile müderris arasında doğal bir sevgi-saygı ilişkisi vardır. Güven problemi yoktur. Modern eğitimde hoca ile öğrenci arasında bir korku vardır. Öğrenci düşük not verecek diye hocadan çekinirken, hoca sınavlarda ve kopya çekecek diye öğrenciden endişelenmektedir. Modern eğitim bir zamana, bir süreye binaen başlanıp bitirilir. İlköğretim 8 yıl, ortaöğretim 3 yıl, lisan 4 yıl gibi. Eğitim eylülde başlayıp haziranda biter. Hafta sonları tatildir. Konular yetişmese de süre bitince eğitim biter. Medrese eğitiminde Cuma günleri hariç her gün eğitim devam eder. Eğitim zaman ile sınırlandırılmaz, süre zaman göre değil eğitime göre ayarlanır. Kitap bitince, konu tamamlanınca eğitim tamamlanır. Medrese eğitiminde ahlak ve maneviyat esastır. Ahlak ve maneviyat noktasında eksiği olan talebe uzaklaştırılır. İlim ehli olmayana öğretilmez. Geleneksel eğitim sisteminde ilim önemlidir, değerlidir, herkese verilmez. Modern eğitim kapsamında olan günümüz liselerinde veya üniversitelerinde yaşanan ahlaksızlıklardan bahsetmeme gerek yok sanırım. Medrese eğitiminin kendine ait eksiklikleri ve yanlışları olmasına rağmen bir sistem olarak modern eğitimle kıyaslandığında görüyoruz ki modern eğitim sistemi iflas etmektedir. Bu karşılaştırmada ortaya çıkacak daha birçok madde vardır. Bu konu üzerine uzun bir çalışma yapmak gerekmektedir. Bunların hepsinin burada zikrolunması mümkün değildir.